
Når legen blir pasient

AKTUELT I FORENINGEN

ERLEND HEM

erlend.hem@lefo.no

Legeforskningsinstituttet

Hva skjer når legen blir pasient? Jonatan Wistrand har forsket på hvordan leger opplever å bli syke.

SYK LEGE: Hva skjer når legen blir pasient? Jonatan Wistrand har forsket på hvordan leger opplever å bli syke. Foto: Martin Sörbo

Spørsmålet ble nylig tatt opp da Legeforskningsinstituttet inviterte til webinar i Legenes hus i Oslo. Foredragsholder var Jonatan Wistrand fra Lunds universitet – allmennlege og forsker – som presenterte funn og erfaringer fra sin doktoravhandling (1) og boka «Sjuk doktor: tio läkare berättar» (2).

I «Sjuk doktor» deler svenske leger sine opplevelser med å bli syke. Fortellingene favner alt fra kreft og koagulasjonsforstyrrelser til diskusprolaps, depresjon og utbrenthet. Leseren får et nært innblikk i overgangen fra å være behandler til å bli pasient (3).

Legers historier er ikke bare personlige, de gir også innsikt i profesjonskulturen og de usynlige normene som former hvordan leger forholder seg til egen sykdom. Fortellingene viser at mange fortsatt opplever sykdom som et tegn på svakhet, og at de forventer av seg selv å framstå som mestrende og som en «god pasient» heller enn å være åpne om egne behov.

En lang historie

«Vital signs: a young doctor's struggle with cancer» av Fitzhugh Mullan (1942–2019) fra 1983 var en av de første bøkene skrevet av en lege med egne sykdomserfaringer. Wistrand trakk også fram den norske boka «Når legen blir syk», utgitt i 1988 (4) og senere oversatt til svensk.

Men historien om syke leger går langt tilbake. «Legen må for sin verdighets skyld se frisk ut (...) For mange mener at de som ikke holder kroppen i god stand, heller ikke er i stand til å behandle andre på en god måte», står det i de hippokratiske skrifterne (5). Ifølge Wistrand går denne tankegangen som en rød tråd gjennom vestlig kulturhistorie. Han viste blant annet til dr. Behrens i «Trolldomsfjellet» (1924) av Thomas Mann – lederen for sanatoriet hvor hovedpersonen tilbringer flere år, og som selv har tuberkulose.

Rekrutteringen til yrket

Seleksjonen til legeyrket kan også spille en rolle. Leger rekrutteres ut fra egenskaper som utholdenhet, pliktoppfyllende holdning, evne til å tåle belastninger, faglig dyktighet og et sterkt ønske om å hjelpe. Slike egenskaper gjør det ekstra vanskelig å innrømme når man ikke strekker til – noe som forsterkes av den medisinske profesjonskulturen.

En lege som hadde søkt hjelp på Villa Sana, fortalte at hun lenge hadde trodd hun var en «superkvinne». Oppvokst med dette selvbildet, ble det både skamfullt, skuffende og tungt å innse at hun ikke var det. Ved Villa Sana legger man stor vekt på å redusere skamfølelsen, noe som gjør det lettere å ta utfordringene man står oppe i på alvor.

Hjelp å få

– Fortellinger fra syke leger kan bidra til å normalisere sårbarhet og gjøre det lettere å snakke åpent om behov for støtte og behandling, sa seniorforsker Karin Isaksson Rø i Legeforskningsinstituttet. Mange leger kjenner fortsatt på presset, både fra egen profesjonell identitet og fra kolleger. Å dele erfaringer kan derfor ikke bare være helsefremmende, men også gi verdifull faglig innsikt.

I Norge finnes tre nasjonale kollegiale støtteordninger finansiert av Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP). I alle fylker finnes støttekollegaer som er lett tilgjengelige for samtaler. Leger fra hele landet kan også søke rådgivning og kurs ved Villa Sana på Modum Bad, og Trasoppklinikken tilbyr et eget program for leger med rusproblemer. Siden oppstarten i 1998 har 6000 leger benyttet tilbudet ved Villa Sana. Slike tilbud mangler i Sverige, og ifølge Wistrand er det et stort savn.

Litteratur

1. Wistrand J. Läkaren som patient. Dokumentära och litterära vittnesmål under 1900- och 2000-tal. Doktoravhandling. Lund: Lunds universitet, 2019.
  2. Wistrand J, red. Sjuk doktor: tio läkare berättar. Stockholm: Fri tanke, 2024.
  3. Rø KI. Doktor og pasient samtidig. Michael 2025; 22: 70–1. doi: 10.5617/michael.12119.
  4. Anker H, red. Når legen blir syk: ni norske leger forteller. Oslo: Aschehoug, 1988.
  5. Hippokrates. Om legekunsten. Oversatt av Eirik Welo. Oslo: De norske bokklubbene, 2000: 167.
-
-

Publisert: 24. november 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.14.14

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 25. juli 2026.